

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Ex Clementinis tit. de verb. sign. c. 11. Saepe contingit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

additione, diminutione, mutatione, falsa compositione, interpretatione, & male detorta allegatione, quae nos copiose docuimus lib. 2. de causis unde hereses oriuntur, quae non sunt presentis breuitatis.

Iam in catholicis libris falsandis gradus quidam obseruari sunt: nam grauissime peccant qui Canonicas scripturas ueteris aut noui Testamenti falsant, quae peccant qui Catholicorum scriptorū, id est sanctorum Patrium libros & tractatus deprauant, tamen si & hi etiam ingens scelus committant: minus uero illi delinquant, qui non deprauant libros ad religionem spectantes, sed alios: Illorum certe seuera animaduersione digna est audacia, et perniciosa malitia, qui libris hereticorum, nomina & titulos catholicorum aut uirorum sanctorum imponunt, & ueram & catholicam credantur habere doctrinam: quod mendacium aptissimum est ad decipiendum incautos, & ad hereses introducendas. Haec omnia diligenter sunt consideranda, ut pro modo culpae condigna poena delinquentibus infligatur.

Ex Decret. tit. de testib. & attest.

Gregorius. IX:

Iterum examinandus est testis, qui obscure deposuit, supple tu, ex iudicis officio.

C A P. LIII.

† De hac materia Eym. 3. q. 6. 62. & ibi dixi.

VM clamor validus contra Acherontin. Archiepiscopum super simonia, & alijs criminibus, accessisset, Meliten. & Rubé. Episcopis dedimus in mandatis, ut super his diligenter veritatem inquirerent: & infra Verum quia apertis attestationibus L. & G. super simonia ita deponere confusè, quod ex dictis eorum non potest ueritas declarari: Mandamus, quatenus examinatis eos iterum diligenter: & tam eorum, quam aliorum quos receperitis, testificata sub sigillis uestris, nobis fideliter referatis.

Ex decretalibus tit. de uerbor. significatio.

Innocentius III. Priori sancti Frigidiani Lucan.

Appellatione Ecclesiasticae censuræ comprehenditur excommunicatio, suspensio, & interdictum.

C A P. XX.

VARENTI quid per censuram ecclesiasticam debeat intelligi, cum huiusmodi clausulam in nostris literis apponimus: Respondemus, quod per eam non solum interdicti, sed suspensionis & excommunicationis sententia ualeat intelligi: nisi iudex discretus rerum & personarum circumstantijs indagatis, ferat quam magis uiderit expedire.

Ex Clementinis tit. de uerbo signifi.

Clemens V. in Concilio Viennen.

Determinat & declarat quid significant haec uerba inserta in iudicialibus commissionibus, quae sunt a Principe, uel a iure: scilicet, quod procedatur simpliciter & de plano, & sine strepitu & figura iudicij. Ioan. And.

C A P. II.

SEPE contingit, quod causas committimus, & in earum aliquibus simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicij procedi mandamus: de quorum significatione uerborum, a multis contenditur, & qualiter procedi debeat, dubitatur. Nos autem dubitationem huiusmodi (quantum nobis est possibile) decedere cupientes, hac in perpetuum ualitura constitutione sancimus, ut iudex, cui taliter causam committimus, necessario libellum non exigat, litem contestationem non postulet, tempore etiam feriarum ob necessitates hominum indultarum a iure, procedere ualeat, amputet dilationum materiam, licet quantum poterit faciat breuiorem, exceptiones, appellationes & iurgia, testiumque superfluum multitudinem reſſrenando. Non sic tamen iudex litem abbreviet, quin probationes necessariae & defensiones legitimae admittantur. Citationem uero ac praestationem iuramenti de calumnia uel malitia, siue de ueritate dicenda, ne ueritas occultetur, per commissionem huiusmodi intelligimus non excludi. Verum quia iuxta petitionis formam pronuntiatio sequi debet pro parte agentis, & etiam rei, si quid petere uoluerit, est in ipso litis exordio petitio faciendae, siue in scriptis, siue uerbo: actis tamen continuos (ut super quibus positiones & articuli formari debeant, possit haberi plenior certitudo, & ut fiat diffinitio clarior) inferenda. Et quae positiones ad faciliorem expeditionem litium propter partium confessiones & articulos ad clariorē probationem usus longaeuus in causis admittit: Nos usus huiusmodi obseruari uolentes, statuimus, ut iudex sic deputatus a nobis (nisi aliud de partium uoluntate procedat) ad dandum simul utriusque terminum dare possit, & ad exhibendum omnia acta & munimenta, quibus partes uti uolunt in causa, post dationem articulorum, diem certam quoadocumque sibi uidebitur, ualeat assignare; eo saluo, quod ubi remissionem fieri contingeret pro testibus producendis, possint etiam instrumenta produci, assignatione huiusmodi non obstante. Interrogabit etiam partes siue ad eorum instantiam, siue ex officio, ubique hoc aequitas suadebit. Sententiam uero diffinitiuam (citatis ad id, licet non peremptorie, partibus) in scriptis, & (prout magis sibi placuerit) stans uel sedens nosterat: etiam (si ei uidebitur) conclusionem non facta, prout ex petitione & probatione, & alijs actibus in causa fuerit faciendum; Quae omnia

omnia etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, vel alias procedi potest simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicij, volumus obseruari. Si tamen in premiffis casibus solemnis ordo iudiciarius in toto, vel in parte non contradicentibus partib. obseruetur, non erit processus propter hoc irritus, nec etiam irritandus.

Data Auinione 13. Kal. Decemb. Pont. No. stri Anno Secundo.

Ex Decretalib. tit. de accusat. inquis. & denunt.

Innocentius III. in Concilio Generali. †

Superior contra subditum maxime praelatum, de his tantum inquirat, super quibus processit infamia: & tunc vocabit eum, & tradet sibi capitula, & nomina, & testi inuicta publicabit, & ipsius legitimas exceptiones admittet. & probato graui crimine, eum ab administratione remouebit. In regularibus vero praelatis ad unquam seruandus non est hic ordo. Et quaquā in hac summatione, modica videatur agi differentia inter praelatos & subditos, contra quos inquitur, tamē faciēda est, vt patet in littera.

C A P. XXIII.

QVALITER & quomodo debeat praelatus procedere ad inquirendū & puniendū subditorum excessus, ex auctoritatibus noui & veteris testamenti colligitur euidenter, ex quibus postea processerunt canonice sanctiones, sicut olim aperte distinximus, & nunc sacri approbatione Cōcilij cōfirmamus. Legitur enim in Euangelio, quod villicus ille, qui diffamatus erat apud Dominum suum quasi dissipasset bona ipsius, audiuit ab illo, quod hoc audio de te: redde rationem villicationis tuę: iam enim non potestis amplius villicare, & ita in Genesi Dominus ait, Descendat, & videbo vtrū clamorē, qui venit ad me, opere compleuerint. Ex quibus auctoritatibus manifeste probatur, quod non solum cum suaditus, verum etiam cū praelatus excedit, si per clamorem & famā ad aures superioris peruenit, nō quidē à maleuolis & maledicis, sed a prouidis & honestis, nec semel tantū, sed sæpe, quod clamor inuit & diffamatio manifestas, debet corā Ecclesię senioribus veritatem diligentius perferuari, vt (si rei poposcerit qualitas) canonica districtio culpā feriat delinquentis: nō tanquam idem sit accusator & iudex, sed quasi denuntiante fama, vel deferente clamore, officij sui debitum exequatur. Licet autē hoc sit obseruandum in subditis, diligentius tamen est obseruandū in praelatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittā: Et quia non possunt omnibus complacere: cum ex officio suo teneantur non solum arguere, sed etiā increpare, quin etiā interdū suspendere, non

nunquam vero ligare, frequēter odium multorū incurrunt, & insidias patiuntur. Et ideo sancti Patres prouide statuerunt, vt accusatio praelatorum non facile admittatur: ne cōcussis columpnis, corruat edificij, nisi diligēs adhibeatur cautela, per quam non solum falsā, sed etiam malignā criminationi ianua praeludatur: Verū ita voluerūt, vt uidere praelatis, ne criminaretur iniuste, vt tamē cauerēt, ne delinquerēt in sciētē: contra morbū vtrumque inuenientes congruā medicinam, videlicet, vt criminalis accusatio, quę ad diminutionem capitis, id est degradationē intenditur, nisi legitima precedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquam fuerit infamatus, vt iam clamor ascēdat, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absq; dubitationis serupulo, ad inquirendū & puniendū eis excessus, non ex odij fomite, sed charitatis procedatur affectu; quatenus si fuerit grauis excessus, etsi non degradetur ab ordine, ab administratione tamē amoueat omnino: quod est secundum sententiam Euangelicam a villicatione villicum amoueri, qui non potest uillicationis suę dignam reddere rationē: Debet igitur esse praelens is, contra quem faciēda est inquisitio, nisi se per cōtumaciā absentauerit, & exponenda sunt ei illa capitula de quibus fuerit inquirendū, vt facultatē habeat defendendi seipsum, & non solū dicta, sed etiam nomina ipsa testiū sunt ei, vt quid, & à quo sit dictum appareat) publicanda: Necnon exceptiones, & replecautiones legitime admittendę, ne per suppressionem nominum, infamadi, per exceptionum uero exclusionem, deponendi falsum, audacia praebeatur. Ad corrigēdos itaque subditorum excessus, tanto diligentius debet praelatus assurgere, quanto danabilius eorū offensas desereret incorrectas. Cōtra quos, vt de notorijis excessibus taceatur: etsi tribus modis possit procedi, per accusatio nē videlicet, denuntiationē, & inquisitionē ipsorum, vt tamē in omnibus diligēs adhibeatur cautela, ne forte per leue compendū ad graue dispendium veniatur: sicut accusationē legitima debet precedere inscriptio, sic & denuntiationem charitatiua monitio, & inquisitionem clamorosa insinuatō praeuenire: illo semper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, sententię quoque forma dicatur. Hunc tamen ordinem, circa regulares, personas nō credimus vsquequaque seruandū, quā (cum causa requirit) facilius & liberiorius a suis possunt administrationibus amoueri.

COMMENT. XVIII.

Qualiter & quando. Hęc decretalis optimo consilio inserta est ab Eymérico operi huic, cum in ea modi procedendi in delictis prescribatur, quorum magnus est vsus in sacro Inquisitionis tribunali, vt 3. par. copiose auctor demonstrauit. desumpta est ex Concilio Lateranen. sub Innocentio III. cap. 8.

Sic & denuntiationem charitatiua monitio. Sed an in crimine hęresis locum habeat charitatiua monitio, seu fraterna correctio, grauis est controuer-

Accusationes contra praelatos nō facile admittendę. Concor. c. accusatio. 2. q. 7.

Subditorum excessus diligenter corrigendi.

An in crimine hęresis locum habeat fraterna correctio.